

Het Schuithuis te Maarssen

Er zijn drie wegen die naar het schuithuis aan de Vecht leiden. Wij kiezen de weg die in het centrum van Maarssen bij de Vechtbrug begint. Vandaar volgen we de rechteroever, richting Breukelen. Zo zullen we na een klein kwartier wandelen langs de Herengracht en het Zandpad ons doel bereiken, waarbij de gevels van de grachtenhuizen zeker onze aandacht zullen trekken evenals - een paar honderd meter verder op het jaagpad - het fraaie hek van Doornburgh, dat daar in het begin van de achttiende eeuw geplaatst is.

Het schuithuis, dat in het Monumentenjaar bijna geheel is gerestaureerd met handhaving c.q. verwerking van de oorspronkelijke materialen, werd waarschijnlijk in de tweede helft van de achttiende

schuithuis echter niet voorkomt. Nu is het mogelijk dat Stoopendaal het schuithuis niet belangrijk vond, maar we mogen eerder veronderstellen dat er nog geen schuithuis was. Immers, deskundige schattingen (o.a. van Monumentenzorg en restaurateurs) dateren het schuithuis op de tweede helft van de achttiende eeuw. Men wijst daarbij op de boerenvechting in het metselwerk van de achtergevel en op de steensoort.

Een schuithuis van steen opgetrokken is zeldzaam. We hebben vele oude afbeeldingen van Vecht- en Amstelhuizen bekeken, maar slechts één maal konden we een stenen botenhuis onderscheiden en wel op een gravure van het oude Goudesteyn van Jan van den Heyden (1665).

Wat onmiddellijk opvalt, zijn de zijgevels die „uit

Het schuithuis na de restauratie (eigen opname).

eeuw gebouwd. Er zijn geen schriftelijke bronnen die dit kunnen bevestigen, maar wel aanwijzingen dat deze schatting juist is.

Tot 1812 lagen tussen het schuithuis en Doornburgh de buitenplaatsen Elzenburg en Somersbergen, bewoond door de familie Nepveu. Na slooping van deze plaatsen in het genoemde jaar kwam de vrijgekomen grond bij Doornburgh. Volgens mondelinge overlevering werd daarbij betwist of het eigendomsrecht op het schuithuis ook bij Doornburgh moest komen. In ieder geval zit de oorspronkelijke toegangsdeur in de zijgevel aan de kant van Doornburgh, hetgeen het metselwerk en de hardstenen stoep bij die deur, die bij de restauratie is gehandhaafd, kunnen getuigen.

Van Elzenburg, dat in 1637 werd gebouwd, maakte Stoopendaal („Zegenpralende Vecht“) in het begin van de achttiende eeuw een gravure, waarop het

het lood“ zijn gezet. Sommigen beweren dat dit is gedaan om wateroverlast van het schuine pannendak op de muren te voorkomen. Anderen menen dat men op deze wijze de zijgevels kon beschermen tegen de wagenwielen van het gerij op het smalle pad tussen botenhuis en oorspronkelijke woning.

Voor de eerste mening geldt als bewijs, dat de houten regengoten pas omstreeks 1930 zijn aangebracht en dat de theorie van de wielen niet opgaat, omdat de steunberen het pad nog smaller maakten.

De andere mening gaat er echter van uit, dat de steunberen, waarvan er ook twee aan de binnenkant van de zijgevels zijn geplaatst, eveneens later zijn aangebracht n.l. toen men geconfronteerd werd met het drukverschil op de zijgevels bij afwijkende waterstanden in voor- en najaar.

Wanneer we de degelijke constructie van het schuithuis vergelijken met de slordige verbinding tussen steunberen en huis, mogen we inderdaad aannemen dat de steunberen van jongere datum zijn.

De bouwers hadden meer problemen. Immers, de voorgevel diende evenwijdig aan de Vecht te lopen en de zijgevels parallel aan de sloot. Maar de sloot staat niet haaks op de Vecht. Hierdoor konden de zijgevels ook niet haaks op de voorgevel aansluiten en werden ze niet even lang. Bovendien werd het negen meter lange botenhuis bij de voorgevel breder dan bij de achtergevel. Ondanks deze moeilijkheden wisten de bouwers met groot vakmanschap en een zuiver gevoel voor verhoudingen een oer-degelijk botenhuis te creëren, waarvan een bijzondere bekoring uitgaat. Zo blijkt de fundering onder het maaiveld met een breedte van 65 cm op palen te staan, die ongeveer 1½ meter lang zijn. De voorgevel heeft tufstenen voluten (slakkenhuizen). Het is niet denkbeeldig, dat de ramen in de beide topgevels oorspronkelijk luiken waren.

In de jaren dertig moesten, noodgedwongen door het optreden van scheuren, zware trekstangen met ontsierende kikkerplaten een verder verval tegengaan. Tevens werden toen de vermolmde balken van de verdieping-vloer van aanzetstukken voorzien. In dezelfde periode is het botenhuis in een woonruimte veranderd door het aanbrengen van draairamen in de voor- en achtergevel en het leggen van een vloer op de begane grond. Er kwam een toegangsdeur aan de kant van de Timmermanslaan en een schoorsteen met stookgelegenheid. Het verval zette zich echter voort en degradeerde het voormalige schuithuis tot bergplaats voor fietsen en tuinmeubilair.

Nu na 5 jaar voorbereiding en onderhandelen, waarbij de nimmer aflatende ijver van de eigenaar H. J. van Hal alle bewondering verdient, is, dank zij de medewerking van de Rijksdienst voor Monumentenzorg, gemeentelijke instanties en de Historische kring Maarssen, onder leiding van architect B. O. van den Berg een geslaagde restauratie tot stand gekomen.

Grote waardering hebben we voor de vondst van de verzonken deur met trapje, waardoor het dak, getooid met blauwzwarte „verglasde” oud-Hollandse pannen, geheel vrij kwam. De lelijke schoorsteen is verdwenen en de ontsierende kikkerplaten zijn vervangen door de originele ankerijzers. Door het verwijderen van de dikke, ondefinieerbare verflagen op de binnenwand kon men de vrijgekomen handvormstenen met een speciale kalksamenstelling weer keurig „platvol” aaneen voegen. De buitenkant van de gevels werd gereinigd en hierna met veel geduld en vakmanschap in „knipwerk” gevoegd.

Deze specifieke ambachtelijke restauratie vergde veel arbeidsuren, wat in verband met de werkloosheid in de bouw wel gunstig was, maar wat tevens inhield, dat de kosten, geraamd op f 75.000,— vrij hoog werden.

Het schuithuis zal slechts bescheiden woonruimte kunnen bieden, maar na deze grondige restauratie tot in lengte van jaren een sieraad voor de Vechtstreek zijn, waarmee we Maarssen en de eigenaar, aan wie we veel dank verschuldigd zijn voor de gegevens voor dit artikel, van harte gelukwensen.

Maarssen,

D. Dekker

Betere samenwerking historische kringen bepleit

„Wie zijn we, wat doen we en hoe kunnen wij samen werken?” Om een antwoord te krijgen op deze vragen, nam de Historische Kring Loosdrecht het initiatief de verenigingen in haar regio, die zich op een of andere wijze bezig houden met het uitdiepen van de historie bij elkaar te roepen. De reacties waren zeer positief. Alle verenigingen stuurden één of meer afgevaardigden naar de bijeenkomst die zaterdagmiddag 7 februari was belegd op kasteel-museum Sypsteyn in Nieuw Loosdrecht.

Vertegenwoordigd waren Oud Muiderberg, Tussen Vecht en Eem, Baarn, Curtevenne, Albertus Perk uit Hilversum, Ankeveen, Naerdinclant (de archeologische groep), Vreeland, Oud-Utrecht, Maarssen en de gastheer uiteraard. Gespreksleider was S. Pos van Loosdrecht.

Een der aanwezigen vertolkte aller gevoelens door op te merken, dat naar zo'n bijeenkomst verlangend was uitgezien. De afgevaardigden van Tussen Vecht en Eem trokken het boetekleed aan, omdat naar hun mening deze Stichting eigenlijk de organisatie op zich had moeten nemen. De volgende bijeenkomsten worden dan ook door haar voorbereid.

Het eerste onderwerp was instelling van een streekarchief. Het nut hiervan werd door niemand betwist. De noodzaak ervan wordt verhaast nu het archief van Stad en Lande (de Erfgooiers) naar het archiefdepot in Schaarsbergen dreigt te verdwijnen. Naarden treft voorbereidingen voor een archiefkelder, waarin dit archief veel beter toegankelijk kan blijven. Verschillende andere plaatsen blijken een goede archiefruimte te hebben. Een streekarchivaris kan door verschillende gemeenten te samen worden aangesteld. Helaas zijn veel gemeentebesturen niet bepaald „historie-lievend”. Het bestuur van Albertus Perk zal een brief op-